

Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimuksen 2024 - 2035 neuvotteluratkaisun hyväksyminen

Kaupunginhallitus 30.09.2024 § 277
6556/00.04.00/2024

Valmistelijat / lisätiedot:

yhteyspäälikkö Tero Piippo, puh. 044 718 2125
liikennejärjestelmäasiantuntija Matti Vänskä, puh. 044 718 5463
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus hyväksyy Kuopion seudun MAL-sopimuksen 2024 – 2035 neuvotteluratkaisun ja esittää sen edelleen kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi.

Päätös

Merkitään, että yhteyspäälikkö Tero Piippo ja liikennejärjestelmäasiantuntija Matti Vänskä olivat läsnä pykälässä esittelemässä asiaa ja he poistuivat kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Selostus

Maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimukset ovat sopimuksia, jotka valtio solmii suurimpien kaupunkiseutujen kanssa. Sopimukset tukevat Suomen suurimpien kaupunkiseutujen kestävästä kasvusta ja kehitystä. Niissä määritellään tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet lähivuosien asuntotuotannolle sekä kestävästä yhdyskuntarakenteesta ja liikennejärjestelmän kehittämiselle.

Sopimuksista on tullut väline kehittää kaupunkiseutuja pitkäjänteisesti yhdessä. Ne ovat vakiintuneet osaksi kuntien ja valtion välistä yhteistyötä. Menettely vahvistaa myös seutujen sisäistä yhteistyötä. Sopimukset tuovat jatkuvuutta ja lähitulevaisuuden näkymää kehittämiseen.

Sopimukset laajenivat Jyväskylän, Kuopion ja Lahden kaupunkiseuduille keväällä 2021. Sopimuskausi on 12-vuotta, jotta ne voivat vastata asuntotuotannon ja liikenteen hankkeisiin. MAL-sopimuksia päivitetään kuitenkin neljän vuoden välein, jolloin sovitaan seuraavan nelivuotiskauden toimenpiteistä. Tähän jaksoon kukin hallitus vuorollaan sitoutuu rahoittajana. Vuonna 2024 sopimukset on tarkoitus päivittää vuosille 2024 - 2035 ja toimenpiteet vuosille 2024 - 2027.

Neuvottelut sopimuskauden 2024 - 2027 toimenpiteistä käynnistyivät 4.9.2023, kun jokaiselle seudulle asetettiin ympäristöministeriön päätöksellä oma valmisteluryhmä. Valmisteluryhmään nimettiin valtion edustajien ohella kaikki Kuopion MAL-sopimusseudun kunnanjohtajat sekä MAL-asiantuntija(t) kustakin sopimuskunnasta. Valmisteluryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimuksen päivittämiseksi poliittista päätöksentekoa varten.

Valmistelun lähtökohtina ovat pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma ja voimassa oleva Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimus 2021 - 2031.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta (Talpo) hyväksyi neuvotteluratkaisuun päätyneet MAL-sopimukset 23.9.2024, jonka jälkeen sopimus menee seudun kuntien hyväksyttäväksi.

Sopimuksen pääteemat ovat seudullisen suunnittelun ja tietopohjan kehittäminen, kestävä ja vähähiilinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä, kestävä ja asukkaiden hyvinvointia tukeva asuminen ja elinympäristö sekä elinvoimainen Kuopion kaupunkiseutu.

Valmisteluun osallistettiin kaikki MAL-asioita käsittelevät seudulliset työryhmät. Seudullisissa työryhmissä ja työpajoissa luonnosteltiin alustavia sopimussisältöjä. Valtion ja Kuopion seudun sopimusneuvotteluja pidettiin 2.11.2023, 14.12.2023, 26.1.2024, 14.6.2024 ja 14.8.2024. Neuvotteluratkaisu saatiin Kuopion seudun osalta valmiiksi 26.8.2024.

Neuvotteluprosessille loi reunaehtonsa valtiontalouden säästöpainet. Tämän vuoksi kaikkien seitsemän MAL-sopimuseudun rahoitus jää selvästi seutujen esityksiä pienemmäksi. Esimerkiksi joukkoliikenteen perusrahoitus jää Kuopion seudun tavoitteista. Valtio ei osoita myöskään joukkoliikenteen kehittämisrahoitukseen määrärahoja. Valtiontalouden tasapainottamistoimenpiteet tarkoittavat myös sitä, että sopimukseen kuuluvia toimenpiteitä on kyettävä priorisoimaan ja esittämään vaikuttavimmat kehittämiskohteet.

Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimukseen saatiin Vt5 koskeva kirjaus. Valtio sitoutuu toteuttamaan Vt5 Leppävirta - Kuopio -hankkeen. Hankkeelle on myönnetty 180 milj. euron valtuus keväällä 2024. Hanke käynnistetään vuonna 2025. Kuopion seutu saa myös neuvotteluratkaisuna yhteensä 10 miljoonaa euroa vuosina 2025 - 2028 väyläverkon pieniin parantamishankkeisiin (edellyttää samansuuruista vastinrahoitusta kunnilta). Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimuksessa on myös eritelty keskeisiä seudun rata- ja maantiehankkeita. Niiden saaminen valtion suunnittelu- ja investointiohjelmiin, ja sen myötä rahoitus, edellyttää jatkossa seudun toimijoilta määrätietoista edunvalvontaa ja suunnitteluvalmiuden lisäämistä.

Vaikutusten arviointi

-

Liitteet

Liite 1 Kuopion kaupunkiseudun MAL-sopimus 2024–2035